

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертаційне дослідження
ТАРАНОВОЇ ОЛЬГИ ОЛЕКСАНДРІВНИ на тему « Правовий статус
інформації реєстру речових прав на нерухоме майно» поданої до захисту
у спеціалізовану вчену раду Державного податкового університету на
здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за
спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність теми дослідження. XXI століття було названо ерою інформації. Сьогодення характеризується широкими можливостями вільно передавати та приймати інформацію, мати вільний та швидкий доступ до знань.

Інформація описує всі суспільні відносини і має різні ступені важливості. Суспільні відносини у сфері обігу нерухомого майна мають важливий статус і є показником розвитку держави, що зумовлює важливість інформації про право власності. Держава виступає гарантом забезпечення недоторканості власності своїх громадян. Забезпечення цього права можливе завдяки надійному, швидкому та вільному обігу інформації про право власності.

Незважаючи на те, що питання правового статусу інформації вивчалися значним колом науковців, праці присвячені визначенню правового статусу інформації реєстру речових прав на нерухоме майно майже відсутні. Саме тому тема дослідження Таранової Ольги Олександрівни присвячена інформації про право власності є актуальною.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. Ознайомлення зі змістом дисертаційного дослідження дають змогу зробити висновок про належний рівень роботи та публікацій. Робота виконана на відповідному рівні, логічно структурована та має обґрунтовані висновки та пропозиції. Наукова складова дослідження підтверджена належним та правильним підбором методів дослідження, як загально наукових так і спеціально юридичних. Вміння правильного застосування методів дослідження дало змогу встановити особливості, характерні ознаки об'єкту дослідження, зробити правильні висновки та запропонувати пропозиції щодо вдосконалення розглянутої сфери суспільних відносин.

Основні положення дисертаційної роботи, теоретичні та практичні висновки і рекомендації оприлюднено в доповідях на науково-практичних конференціях, а також інших наукових заходах, зокрема: опубліковано 3 статті у фахових виданнях з юридичних наук (категорія Б); 1 стаття опублікована в зарубіжному виданні; 3 тези доповідей представлено у збірниках матеріалів всеукраїнських науково-практичних конференцій. Всі публікації відповідають вимогам, які ставляться до такого виду наукових робіт.

Значний аналіз наукових публікацій, статистичних та довідкових матеріалів, нормативних документів говорять про глибоке дослідження питання правового

статусу інформації в реєстрі речових прав на нерухоме майно. Авторкою було різнобічно досліджено сутність статусу інформації про нерухоме майно, запропоновано шляхи покращення правового статусу інформації про нерухоме майно, що дає можливість говорити про важливість статусу інформації в реєстрі речових прав на нерухоме майно.

Дисертаційне дослідження підготовлене Тарановою О.О. у Державному податковому університеті за науковим рівнем, кількістю та змістом наукових публікацій відповідає вимогам, що ставляться до такого типу робіт.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. Аналіз дисертаційного дослідження дає можливість говорити про те, що викладена в роботі новизна повністю відповідає дійсності. Новизна полягає в тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній інформаційно-правовій науці комплексним дослідженням правового статусу інформації реєстру речових прав на нерухоме майно. У дисертації доведено що інформація про право власності на нерухоме майно це особливий вид інформації, який потребує окремого правового визначення.

Позитивним є те, що авторка дає чітке визначення поняття інформація про нерухоме майно, яке визначає як це особливий вид інформації у вигляді знакових комбінацій у формі відомостей та/або даних про нерухоме майно, що є об'єктами публічного або приватного інтересу.

Окремо хочеться відзначити, що здобувачкою вперше обґрунтовано класифікацію видів інформації реєстру речових прав на нерухоме майно, зокрема: *в залежності від суб'єкту який володіє майном*: про фізичну особу та юридичну особу; *в залежності від виду власності майна*: інформація про державне майно; про комунальне майно; про приватне майно; *в залежності від доступу до інформації*: відкритої доступу інформація (ту що можна отримати шляхом подання запиту онлайн або у відповідних органах); закрита інформація (доступна тільки уповноваженому органу Держателю Реєстру речових прав на нерухоме майно); *в залежності від роду майна*: інформація про житлові приміщення; інформація про нежитлові приміщення; інформація про земельні ділянки; *в залежності від характеру інформації*: інформація про власника майна; інформація про нерухоме майно; інформація про здійснення запису в Реєстрі речових прав про нерухоме майно.

У результаті проведеного дослідження набули подальшого розвитку пропозиції щодо вдосконалення особливостей захисту інформації, що міститься в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно; ефективні методи запобігання та протидії порушенням безпеки інформації реєстру речових прав на нерухоме майно як сприяння рейдерству; напями вдосконалення роботи з інформацією реєстру речових прав на нерухоме майно.

Результати дисертаційного дослідження пройшли апробацію під час доповідей на науково-практичних конференціях, були опубліковані у фахових науково-практичних виданнях України та за кордоном. Публікації сприяли реалізації поставлених у дисертації завдань.

Відтак, дисертаційне дослідження Таранової О.О. проведено на високому науково-методичному та методологічному рівнях, результати та основні положення дисертації, що виносяться на захист, відповідають усім вимогам що висуваються для здобуття ступеня доктора філософії, є обґрунтованими, логічними та мають високий ступінь наукової новизни та практичне значення, Зважаючи на вище викладене, можна стверджувати, що здобувачка в достатній мірі опанувала методологію наукової діяльності та заслуговує на позитивну оцінку.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дослідивши дисертаційне дослідження Таранової О.О. «Правовий статус інформації реєстру речових прав на нерухоме майно» можна стверджувати, що авторка провела ґрунтовне комплексне наукове дослідження, що відповідає поставленій меті та завданням.

Методологічною основою дисертаційного дослідження стала сукупність правильно підібраних методів та прийомів наукового пізнання. Їх застосування характеризується логічно вивіренним системним підходом, що дало змогу всебічного аналізу запропонованої наукової проблеми, яка була досліджена в єдності наукових теорій, юридичних форм реалізації та доктрини інформаційного права.

У роботі були використані загальнонаукові та спеціально-наукові методи а саме: спостереження, практичного моделювання та метод компаративістського аналізу. Використовувалися також традиційні методи: діалектичний, формально-логічний, системно-структурний та історичний методи. Дисертаційне дослідження, а також використані в ньому наукові методи пізнання ґрунтуються на діалектичному сприйнятті правової дійсності.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Аналіз публікацій та тексту дисертаційного дослідження дають можливість говорити про належний рівень виконання поставленого наукового завдання. Завдання, які поставлені в роботі відповідають висновкам та результатам дослідження, за своєю побудовою зрозумілі та повною мірою відповідають тематиці дослідження. Винесені на захист наукова новизна, висновки містять обґрунтування та мають логічну структуру. Відповідно можна зробити висновок про те, що дисертантка оволоділа необхідними для рівня доктора філософії компетенціями та заслуговує на підтримку.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження. Теоретичне значення результатів дисертаційного дослідження підтверджується новими науковими положеннями, що винесені на захист та можуть удосконалити правову

систему України. Серед нових положень запропоновано введення в обіг поняття «інформація про право власності», виділено ознаки інформації з реєстру речових прав на нерухоме майно та запропоновано класифікацію інформації з реєстру речових прав на нерухоме майно. Дану роботу можна визначити як значний вклад в інформаційне право.

Практична сторона полягає в тому, що результати дисертаційного дослідження Таранової О.О. можуть бути використані в науково-дослідній сфері, як підґрунтя для подальших досліджень у сфері обігу інформації в реєстрі речових прав на нерухоме майно. Крім того результати дослідження можуть стати обґрунтуванням для внесення змін до наявного законодавства для забезпечення захисту права власності. Окрім того дане дослідження можна використати в практичній діяльності, для вивчення способів захисту інформації про нерухоме майно від рейдерських дій.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертаційне дослідження «Правовий статус інформації реєстру речових прав на нерухоме майно» підготовлене Тарановою О.О. виконане державною мовою. Дисертація має чітку структуру, розкриває всі поставлені завдання, що дозволило сформулювати відповідні висновки. Дисертація відповідає вимогам МОН України, які ставляться до такого виду робіт та порядку присудження ступеня доктора філософії. Дисертація складається з анотації, змісту, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, кожен з яких поділено на три підрозділи, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи складає 187 сторінок, із яких основного тексту 176 сторінок.

Анотація у тезисній формі представляє основні результати дисертаційного дослідження, наводиться перелік публікацій, в яких викладені основні результати апробації роботи. Анотація підготовлена українською та англійською мовами.

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, охарактеризовано ступінь її наукової розробки, зв'язок з науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, емпіричну базу, сформульовано наукову новизну, практичне значення результатів та зазначено інформацію про апробацію результатів дослідження.

У першому розділі, який має назву: «Теоретико методологічні засади обігу інформації реєстру речових прав на нерухоме майно як інституту інформаційного права» розкрито теоретико-методологічні засади обігу інформації в реєстрі речових прав на нерухоме майно. Доведено що інформація з реєстру речових прав на нерухоме майно це особливий вид інформації. Вперше встановлено класифікацію видів інформації з Реєстру речових прав на нерухоме майно. Визначено принципи інформації з Реєстру речових прав на нерухоме майно, а саме: достовірність, обов'язковість, гласність. Охарактеризовано суб'єктів що здійснюють обіг інформації в Реєстрі речових прав на нерухоме майно, головним з яких є держатель - Міністерство юстиції України. В кінці розділу у висновках підсумовано основні результати дослідження.

Другий розділ має назву «Правове забезпечення обігу інформації з реєстру речових прав на нерухоме майно». Детально описано правові основи формування масиву інформації в реєстрі речових прав на нерухоме майно. Доведено що інформація в Реєстрі речових прав на нерухоме майно забезпечує вільне володіння власником свого майна.

Окремий підрозділ присвячено аналізу великої кількості порушень щодо обігу інформації в реєстрі речових прав на нерухоме майно. Виокремлено найбільш повторювані серед них - безпідставне внесення змін до інформації, що міститься у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно. Запропоновано створення додаткової перевірки внесеної реєстратором інформації, шляхом застосування можливостей штучного інтелекту. В кінці розділу зроблено висновки, які є обґрунтованими.

У третьому розділі під назвою «Шляхи вдосконалення нормативно правового забезпечення обігу інформації реєстру речових прав на нерухоме майно» детально проаналізовано діючі методи нагляду та контролю за обігом інформації в реєстрі речових прав на нерухоме майно.

Для зменшення негативних ситуацій у процесі обігу інформації в реєстрі речових прав на нерухоме майно запропоновано: вдосконалити функціонування державних реєстрів, з метою унеможливлення проведення реєстраційних дій за наявності відповідної заборони; запровадити систему автоматичного обміну інформацією між Державним реєстром речових прав на нерухоме майно, Державним земельним кадастром, Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців і громадських формувань. В кінці розділу зроблено відповідні висновки.

Робота завершується висновками, які відповідають отриманим результатам, завданням та меті дослідження, мають вагому аргументацію, належним чином обґрунтовані і характеризуються високим рівнем достовірності.

При підготовці дисертації були використані 185 наукових, нормативних та статистичних джерел як в друкованому так і в електронному вигляді.

Зазначене вище дає можливість говорити про те, що дисертаційне дослідження Таранової О.О. є завершеною науковою працею, яка відповідає встановленим вимогам, які ставляться до такого виду наукової продукції, результати дисертаційного дослідження вирішують актуальне наукове завдання - розробку науково-обґрунтованих пропозицій щодо удосконалення правового забезпечення обігу інформації в реєстрі речових прав на нерухоме майно.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці. Отримані результати дисертаційного дослідження Таранової О.О. на тему «Правовий статус інформації реєстру речових прав на нерухоме майно» може стати підґрунтям для подальших наукових досліджень в сфері. Результати дослідження належить використовувати в практичній діяльності Міністерства юстиції України, нотаріусам та особам що наділені правом внесення запису до

Реєстру речових прав на нерухоме майно. Дисертація може допомогти власникам у захисті права власності від можливого незаконного заволодіння їх майном.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача.

При тому, що наукові положення, висновки і рекомендації дисертації «Правовий статус інформації реєстру речових прав на нерухоме майно» запропоновані Тарановою О.О. свідчать про її належний науковий рівень, у ній присутні декілька малозначних недоліків та невикористаних можливостей для досягнення ще більш високих показників якості дослідження. Окремі положення дослідження потребують додаткової аргументації та спеціальних пояснень під час публічного захисту:

1. У дисертації Таранова О.О. дає визначення поняття «інформація з Реєстру речових прав на нерухоме майно» як знакової комбінації у формі відомостей та/або даних про нерухоме майно, що є об'єктами публічного або приватного інтересу. На нашу думку, дане поняття є загальним. Для більш повного розуміння даного поняття варто його доповнити особливостями, які відрізняють інформацію з Реєстру речових прав на нерухоме майно від просто інформації.

2. У підрозділі 1.3. «Суб'єкти забезпечення обігу інформації в реєстрі речових прав на нерухоме майно» детально описано та розглянуто повноваження нотаріусів та осіб наділених правом доступу до реєстру речових прав на нерухоме майно, однак Міністерству юстиції України як держателю та розпоряднику Держаного реєстру речових прав на нерухоме майно приділено недостатню кількість уваги. Для всебічного дослідження обігу інформації в реєстрі речових прав на нерухоме майно необхідно дослідити детально структуру, права та обов'язки Міністерства юстиції України.

3. На нашу думку, робота набула б більш завершеного вигляду, як би включала дослідження зарубіжного досвіду обігу інформації про право власності на нерухоме майно та способів ведення обліку майна. Актуальним було б звернути увагу на країни Європейського Союзу, враховуючи сьогоденний шлях Євроінтеграції України.

4. Авторка у своїй роботі зазначає, що Порядок розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єктів державної реєстрації, територіальних органів міністерства юстиції прямо порушує статті 55, 57 Конституції України, які надають право кожній особі проти якої висунуто будь-які звинувачення захищати свої права. А саме, у частині надання права розгляду скарги на дії чи бездіяльність невідкладного і без колегіального розгляду особу реєстратора щодо якої розглядають скаргу не запрошують на розгляд, оскільки у неї немає можливості надати пояснення та докази. З даною позицією не можемо погодитися, оскільки надані права сприяють швидкому розгляду скарги та відновленню порушеного права заявника. У разі запрошення реєстратора розгляд скарг займатиме значно більше часу, що забезпечує можливість незаконного заволодіння майном.

Висловлені зауваження можуть бути враховані для оптимізації викладу проведеного дослідження, проте вони не ставлять під сумнів отримані дисертанткою наукові результати та досягнення, мають дискусійний характер і є суто рекомендаційними.

Відсутність порушень академічної доброчесності. У ході вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій, фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Дисертація Таранової О.О. на тему «Правовий статус інформації реєстру речових прав на нерухоме майно» є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

ВИСНОВОК

про відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація Таранової Ольги Олександрівни на тему «Правовий статус інформації реєстру речових прав на нерухоме майно», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, містить нові науково обґрунтовані результати, що відрізняються науковою новизною в дослідженні правового статусу інформації реєстру речових прав на нерухоме майно, за своїм змістом відповідає галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року №261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), наказу МОН України №40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12 липня 2019 року) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44), а її автор Таранова Ольга Олександрівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Опонент:

**докторка юридичних наук, професорка,
професорка кафедри службового та медичного права
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка**

Наталія ЛИТВИН